

Wetenswaardigheden over maanvissen

Door de jaren heen was er nogal wat verwarring over de naamgeving en is er nogal wat gebeurt binnen dit geslacht:

- 1831 *Platex scalare*, eerste beschrijving van de maanvis.
- 1840 *Pterophyllum scalare*, nieuwe beschrijving.
- 1855 *Plataxoides dumerilli*, dit was een soort die afweek van de gewone maanvis en lijkt op de *Platax*. Hij werd in een nieuw geslacht geplaatst.
- 1903 *Pterophyllum altum*, eerste beschrijving van deze soort.
- 1928 *Pterophyllum eimeki*, weer een nieuwe soort.
- 1963 *Plataxoides leopoldi*, nog een nieuwe soort.
- In 1967 heeft Schultz het hele genus gereviseerd en werd alles weer veranderd.

Even een zijstap naar zeewater, want daar komen soorten voor die op de maanvis lijken. We zien hier de *Platax* soorten, die ook wel schopvissen genoemd worden. Dit zijn prachtige vissen die wel 60 cm groot kunnen worden.

Ook *Mola mola* heet maanvis. Deze vis die ook wel klompvis heet, is de zwaarste bekende beenvis. Een volwassen dier weegt gemiddeld 1 ton en is tot 1.80 m groot. Deze vis eet kwallen en wordt zelf door zeehonden gegeten.

De *dumerilli* onderscheidt zich van de andere soorten door een bredere kop. Bij onze oosterburen wordt hij om die

Links: jeugdige *Platax pinnatus* (de rode vleermuisvis)
Rechts: *Mola mola* (klompvis, ook maanvis genoemd
tonen qua vorm wel gelijkenis met de maanvis.

reden wel de schapenkopmaanvis genoemd. Een ander verschil is de korte zwarte streep onder de rugvin tussen de twee lange zwarte banden.

De *altum* is herkenbaar aan de duidelijke knik in de kop.

Na de revisie bleven er drie soorten over en allemaal *Pterophyllum*: *P. scalare*, *P. dumerilli* en *P. altum*.

De *eimeki* en *leopoldi* zijn ook *scalares*. De oorspronkelijke *altum* is bij de Orinocorivier gevonden. Er is echter ook een *scalare* vorm die Peru-*Altum* wordt genoemd. Er zijn verschillende theorieën over hoe dit ontstaan is. Het zou om ooit 'verdwaalde' vissen kunnen gaan, die de passage tussen Rio Negro en Orinoco bassin gevonden hebben en zich hier verder ontwikkeld hebben. Bekend is ook dat er vissen naar ander water zijn gebracht (regio Suriname) om daar als basis voor de handel te dienen.

Volgens fishbase.org zijn *scalare*, *altum* en *leopoldi* geldige namen. De *eimeki* en *dumerilli* zijn hier synoniemen voor *scalare*. De meningen hierover verschillen echter tussen Schultz, Staeck, de auteurs van *Aqualog* en Kullander en dit geeft nogal eens verwarring.

Grappig is dat jonge maanvissen zeven strepen hebben, terwijl dit er bij de volwassen vis nog maar drie zijn. Bij verschillende stemmingen kan dit echter wisselen en is ook de intensiteit van de strepen afwijkend. Van de streeptekening wordt wel gezegd, dat de vis dit heeft om niet op te vallen tussen de Vallisneria. Deze lintvormige plant komt echter niet voor in het leefgebied van de maanvis. Een meer voor de hand liggende theorie is, dat door de strepen, de lichaamsvorm wordt onderbroken en de vis niet meer als vis wordt herkend.

Er lijken steeds weer nieuwe rassen te komen. In werkelijkheid gaat het om geografische variatie en verschillen door selectief kweken. We zien soorten met meer of minder rood pigment. Dit pigment ontstaat onder invloed van carotenoïden in het voedsel. Dit, en de specialische pigmentcellen moeten dan wel aanwezig zijn anders kan de rode kleur zich niet ontwikkelen. Er wordt ook veel selectief gekweekt, waardoor allerlei streep- en kleurvariaties zijn ontstaan, net zoals sluiervormen. We zien ook een goudvorm, met of zonder zwart en een albinovorm met geel. Selectief kweken vereist een goede registratie en documentatie. Je krijgt ook met erfelijkheidsleer te maken. Er moeten minstens 5 generaties gekweekt worden om een nieuwe vorm met vaste eigenschappen te kweken. Door in gevangenschap te kweken worden er behalve

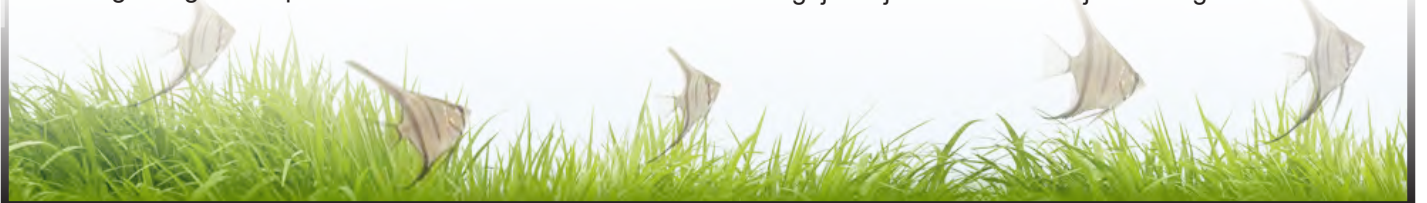
vorm en kleur ook andere eigenschappen in gekweekt. Men wil graag vissen die zich al snel kunnen vermeerderen de zogenaamde 'early reproducers'. Het gevolg is dat deze vissen ook kleiner zijn geworden. Ook kan er een voerpreferentie ontstaan.

Doordat de maanvis steeds populairder werd, kwam er ook een gevaar voor het dierenwelzijn om de hoek kijken. Het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren (LICG) heeft daarom een bijsluiting ontwikkeld, die ondoordachte aankopen moet voorkomen.

http://licg.nl/ContentSuite/upload/licg/drn/Maanvis_bijsluiter6_1RWT.pdf

Deze hoort gelezen te worden voor de aanschaf van de vis. Dit is in de aquariumhandel soms mogelijk via een QR-code.

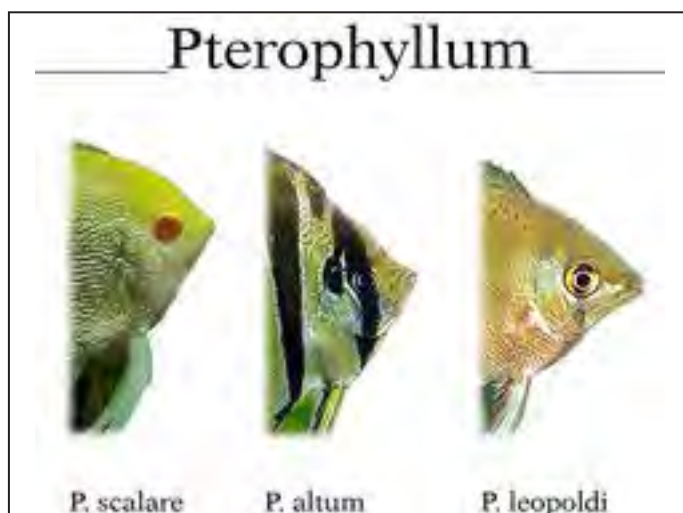
De adviezen voor het houden van maanvissen zijn wel verbeterd door de jaren heen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de temperatuur, de maten van het aquarium, groepshuisvesting, medebewoners en waterkwaliteit. Kweekvormen zijn vaak minder sterk en gevoeliger dan de wildvorm van de scalare. Maanvissen kunnen het beste in een speciaal aquarium gehouden worden. In een gezelschapsaquarium is een verantwoord gezelschap erg belangrijk. Bij de aanschaf zijn de volgende aandachtspunten

punten belangrijk: Bij wildvang, waar komen ze vandaan? Dit is belangrijk voor afzet en nakweek. Wat eten ze? Hoe is de conditie van nakweekvis? Ze mogen beslist niet mager zijn. Wat is de naam van de variëteit en van de kweker? Kies bij jonge dieren uit een grote groep en let op gave vinnen en geen ziekte. Let ook op de maat van het aquarium dat je wilt gebruiken. Wil je er mee gaan kweken? Boots het biotoop na. Zorg voor verticaal substraat. De Rio Negro heeft wit kwartszand en bruin water. Te fijn zand, zoals zilversand is echter niet verantwoord in een aquarium, i.v.m. dichtslibben en bederf. Het voedsel in de Rio Negro bestaat uit Macrobrachium (garnaaltjes), muggenlarven en wormen. Het geven van tubifex is een mogelijkheid.

Zorg voor rustige bijvissen, zoals niet te kleine oppervlaktevissen, potloodvisjes en corydoras. Gerard van Katwijk, die een prachtig altum aquarium had, hield als medebewoners Megalamphodus en Dicrossus filamentosa. Maanvissen kunnen agressief zijn bij paarvorming en broedverzorging, er moet tijdens het broeden aanvullend worden gevoederd.

Als nakweekvariëteiten zien we o.a. marmer, koi, rood, wit met weinig zwart, halfzwart en albino met rode kop. Alle vormen kunnen ook met sluiervinnen voorkomen.

De eerste invoer van de scalare was in 1909, de altum volgde in de jaren 50, deze werd voor het eerst in 1989 nagekweekt. De roodkopmarmer variëteit ziet er best leuk uit en is populair. Het blijft echter een 'gemaakte' vis. Zo hebben we nader kennis gemaakt met een bekende vis, waarvan echter bij iedereen nog lang niet alles bekend is.

Pterophyllum scalare „Bicolor Blue“

Aanvulling vd HE.redactie:

Een hagelnieuwe kweekvorm van de Peru scalare (Pterophyllum sp. "Rio Nanay") kreeg de fantasienaam Pterophyllum scalare "Bicolor Blue" mee. De dieren zijn nog steeds individueel verschillend, maar aan de achterkant is een sterke intense blauwe tint te zien, zelfs bij de jongen.

Bron: Frank Schäfer

